

سخن سردبیر

رهبری فرایندی است که از بسیاری جهات شبیه مدیریت است. رهبری همچون مدیریت شامل اثرگذاری است و همچون مدیریت به کار با مردم نیاز دارد. رهبری به دنبال تحقق موثر هدف است و مدیریت نیز همان طور. به طور کلی بسیاری از فعالیت‌های مدیریت هماهنگ با تعریف رهبری است. اما رهبری با مدیریت تفاوت هم دارد، در حالی که مطالعه رهبری می‌تواند به دوران ارسطو بازگردد تاریخ مدیریت به اوایل قرن بیستم و ظهور جامعه صنعتی باز می‌گردد. اصلاً نخستین رهبران عالم پیامبران آسمانی بودند و به خلقت انسان باز می‌گردد. مدیریت برای کاهش هرج و مرج و بی‌نظمی در سازمان‌ها و کمک به افزایش کارآیی و اثربخشی در آنها خلق شده است. اصول اولیه مدیریت را ابتدا فایول^۱ با عنوان برنامه‌ریزی و سازماندهی و کارگزینی و کنترل بیان کرد و هنوز هم رعایت این اصول در صحنه سازمان‌ها بیانگر حضور مدیریت است. ولی کاتر^۲ در کتابی که وظایف مدیریت را با وظایف رهبری مقایسه می‌کند بیان می‌دارد که این دو وظیفه کاملاً باهم متفاوت هستند. وظیفه اصلی مدیریت فراهم آوردن نظم و ترتیب و هماهنگی در سازمان است در حالی که وظیفه اولیه رهبری ایجاد تغییر و حرکت است. مدیریت به دنبال جستجوی نظم و ثبات است ولی رهبری در پی تغییرات سازنده و جرح و تعدیل است. برای کنترل و حل مسائل سازمانی تاکید مدیریت بر توسعه و ایجاد انگیزه در نیروی کار و حل مسائل سازمانی است. در مقایسه، رهبری بر انگیزه و الهام دادن و روحیه دمیدن و انرژی دادن به افراد برای ارضای نیازهای تحقق نیافته آنها تاکید دارد.

هر چند تفاوت روشنی بین مدیریت و رهبری یا رهبران و مدیران وجود دارد ولی برخی نقاط مشترک مهم و تداخل وظایف هم بین آنها دیده می‌شود. زمانی که مدیران مشغول تاثیرگذاری بر یک گروه برای تحقق هدفهای آن هستند درحقیقت مشغول رهبری هستند و زمانی که رهبران در حال برنامه‌ریزی و سازماندهی و کارگزینی و کنترلند آنها هم مشغول مدیریتند. هر دو فرآیند شامل تغییر و تاثیر بر گروه و اعضای حاضر برای فعالیت در جهت تحقق هدف‌های گروهی و سازمانی است. درحالی که مدیران دنبال ایجاد نظم و هماهنگی اند رهبران

---

1. Fayol

2. Kotter

دنبال ایجاد تغییر و حرکت. در حالی که مدیران در مقام برنامه‌ریزی و بودجه هستند رهبران در پی تصویرسازی و تغییر سیاست‌های بلند مدت. در جایی که مدیران در پی سازماندهی و کارگزینی می‌باشند رهبران درصدد ارتباط برقرار کردن و متحد کردن مردم و بالاخره زمانی که مدیران دنبال کنترل و حل مسائل سازمانی هستند رهبران در پی برانگیختن و الهام دادن به مردم.